
Решение		Карар
2019 елның 27 декабре	Чистай шөһәре	№ 51/5

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
территориясендә муниципаль
жир контроле турындагы
Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Жир кодексының 72 статьясы нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән, «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрэндәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, «Дәүләт жир күзәтчелеген гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органнарының муниципаль жир контролен гамәлгә ашыручы органнар белән хезмәттәшлек итү Кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 26 декабрэндәге 1515 номерлы карары белән, «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советы

Карар бирә:

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында нигезләмәне 1 кушымта нигезендә расларга.

2. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының түбәндәге карарларының үз көчләрен югалтуын танырга:

от 17.12.2010 №4/4 «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында Нигезләмә хакында» 2010 елның 17 декабрэндәге 4/4 номерлы нигезләмә;

«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында» 2010 елның 17 декабрэндәге 4/4 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2013 елның 7 февралендә 23/5 номерлы карар;

«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында» 2010 елның 17 декабрэндәге 4/4 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 10 июнендәге 46/2 номерлы карар;

«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында» 2010 елның 17 декабрэндәге 4/4

номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2016 елның 20 сентябрәндәге 13/3 номерлы карар;

«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга муниципаль жир контроле турында» 2010 елның 17 декабрәндәге 4/4 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2017 елның 10 февралә 17/4 номерлы карар;

3. Әлегә карарны «Чистопольские известия» («Чистай хәбәрләре») газетасында бастырып чыгарырга яисә «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында» (pravo.tatarstan.ru) һәм Чистай муниципаль районының рәсми сайтында www.chistopol.tatarstan.ru урнаштырырга.

4. Әлегә карар рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкерелгәннән) үз көченә керә.

5. Әлегә карарның үтәлешен тикшереп торуны законлылык, хокук тәртибе һәм депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча даими депутат комиссиясенә йөкләргә.

Чистай муниципаль
районы башлыгы
Иванов

Д.А.

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирлөрдән
файдалануга муниципаль жир контроле турында
Нигезләмә

Өлеге Нигезләмә түбөндәгеләр нигезендә эшлөнгөн:

1993 елның 12 декаберндәге Россия Федерациясе Конституциясе (Россия Федерациясе законнары жьентыгы, № 4, 26.01.2009);

2001 елның 25 октяберндәге 136-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Жир кодексының (Россия Федерациясе законнары жьентыгы, № 44, 29.10.2001, 4147, 4148 ст.) (алга таба -Россия Федерациясе Жир кодексы);

1998 елның 10 июлендәге 1736 номерлы Татарстан Республикасы Жир кодексы («Республика Татарстан», №10-11, 22.01.2005) (алга таба-ТР Жир кодексы);

«Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октяберндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (Россия Федерациясе законнары жьентыгы, № 40, 06.10.2003, 3822 ст.);

«Дәүләт контролен (күзөтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында»гы 2008 елның 26 декаберндәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон (Россия Федерациясе законнары жьентыгы, № 52, 29.12.2008, (I ө.), 6249 ст.) (алга таба-294-ФЗ номерлы Федераль закон);

«Россия Федерациясендә алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре турында» 2014 елның 29 декаберндәге 473-ФЗ номерлы Федераль закон (Россия Федерациясе законнары жьентыгы, №1 (I ө.), 05.01.2015, 26 ст.) (алга таба- № 473-ФЗ Федераль закон);

«Дәүләт контролен (күзөтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында»Федераль закон нигезләмәләрен тормышка ашыру хақында»гы 2009 елның 30 апрелендәге 141 номерлы Россия Икътисадый үсеш Министрлығының боерыгы («Российская газета», 18.2011 № 260) (алга таба - 2009 елның 30 апрелендәге 141 номерлы Россия Икътисадый үсеш Министрлығының боерыгы)

«Татарстан Республикасы территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру тәртибе турында» 2015 елның 13 октяберндәге 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы («Республика Татарстан», № 148, 16.10.2015) (алга таба - 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы);

Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы белән («Чистопольские известия», № 10, 12.02.2014).

1. Гомуми нигезләмәләр.

1.1. Өлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

1.2. Муниципаль жир контроле - Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жир мөнәсәбәтләре объектларына карата юридик затлар, индивидуаль эшмәкәләр, гражданныр тарафыннан Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтөүне, шулай ук Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка жаваплылыкта каралган таләпләрне бозуларны профилактикалау чараларын

оештыруга һәм уздыруга вәкаләтле Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органнары эшчәнлегә.

1.3. Чистай муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контролен Чистай муниципаль районының Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы (алга таба - муниципаль жир контроле органы) гамәлгә ашыра.

1.4. Муниципаль жир контроле муниципаль хезмәткәрләренең вазыйфаи регламентлары нигезендә, дөүләт хакимияте органнары, прокуратура, эксперт оешмалары, жирле үзидарә органнары һәм масса күләм мәгълүмат чаралары белән үзара хезмәттәшлектә, гамәлдәге законнар нигезендә муниципаль жир контроле органының вазыйфаи затлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.5. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар исемлегә муниципаль жир контроле органы тарафыннан раслана.

1.6. Физик затларга карата муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Жир кодексының 72 статьясы, 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, әлегә Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.7. Юридик затларга һәм индивидуаль эшмәкәрләргә карата муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру 294-ФЗ номерлы Федераль закон белән, әлегә Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.8. «Чистай» алгарышлы социаль-икътисады үсеш территориясендә муниципаль жир контроле 294-ФЗ номерлы Федераль закон, 473-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла. «Чистай» алгарышлы социаль-икътисади үсеш территориясе резидентларына планлы, планнан тыш тикшерүләр үткөрү үзенчәлекләре 473-ФЗ номерлы Федераль законның 24 статьясында беркетелгән.

2. Муниципаль жир контроленең максатлары һәм бурычлары.

2.1. Муниципаль жир контроленең максатлары-жир законнарын бозуларны кисәтү, ачыклау һәм булдырмау, шулай ук Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләргә рациональ һәм нәтижәле файдалануны һәм шартнамә йөкләмәләрен үтәүне контрольдә тоту.

2.2. Муниципаль жир контроленең бурычы-юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, шулай ук физик затлар тарафыннан жир законнары һәм жир хокукый актлары белән жир мөнәсәбәтләре өлкәсендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләргә үтәлешен тәэмин итү.

2.3. Муниципаль жир контроле түбәндәгеләр өчен гамәлгә ашырыла:

- жир кишәрлекләргә үз белдегә белән шөгылләнүен юкка чыгара торган яисә аларны билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән жирләрдән файдалану буенча жир законнары таләпләрен үтәүгә, жирдән файдалану хокукын яңадан бирү тәртибен үтәүгә;

- гражданлык һәм жир законнарында билгеләнгән жир кишәрлекләргә үзләштерү срокларын жир хужалары, жирдән файдаланучылар һәм жирләргә арендага алуучылар тарафыннан үтәү;

- жирләрдән максатчан билгеләнү һәм рөхсәт ителгән файдалану төре буенча файдалану;

- жир кишәрлекләргә арендага алуучылар тарафыннан жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсе шартларын үтәү;

- жирләрдән файдалануның түләүле принцибын үтәү;

- жирләргә үз вакытында кайтару;

- жирләргә торышы һәм алардан файдалану турында дәрәжә белешмәләр бирү;

- кануннар нигезендә жир кишәрлекләргә билгеләнгән ызан, геодезик һәм башка махсус тамгаларның булуы һәм сакланышы;

- жирләрдән файдалану мәсьәләләргә буенча законнарның башка таләпләрен

үтөү.

3. Муниципаль жир контроле формалары

3.1. Муниципаль жир контролен гамэлгә ашыру эшчәнлегенең төп рәвеше - Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалану мәсьәләләрен жайга сала торган Россия Федерациясе законнарының һәм башка хокукый актларның юридик һәм физик затлар тарафыннан үтәлүенә планлы һәм планнан тыш тикшерүләр уздыру.

3.2. Муниципаль жир контроле тикшерүләр формасында гамэлгә ашырыла.

3.3. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы территориясендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдаланучы юридик затлар, индивидуаль эшмәкәрләр, физик затлар тикшерелергә тиеш.

3.4. Әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә юридик затларга һәм индивидуаль эшмәкәрләргә карата контроль чаралар уздыру буенча чиклөләр индивидуаль эшмәкәрләр булмаган физик затларга кагылмый.

3.5. Тикшерүләр, муниципаль жир контроле органы житекчесенең жир законнарының үтәлешенә тикшерү үткөрү турындагы күрсәтмәсе нигезендә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән нормаларны һәм кагыйдәләренә үтәп уздырыла.

3.6. Жир законнары үтәлешен тикшерүне үткөрү турындагы боерык я аның мөһере белән расланган күчermәсе юридик затның житекчесенә, яки башка вазыйфаи затына, шәхси эшмәкәргә, физик затка контрольлек итү чарасын гамэлгә ашыручы вазыйфаи зат тарафыннан тапшырыла.

3.7. Контроль буенча чара бары тик жир законнары үтәлешен тикшерүне үткөрү турында карарда күрсәтелгән вазыйфаи зат (затлар) тарафыннан гына үткәрелергә мөмкин.

3.8. Тикшерүләр документар һәм күчмә булырга мөмкин.

Документар тикшерү муниципаль жир контроле органының хезмәт бинасында үткәрелә.

Күчмә тикшерү (план буенча да, планнан тыш та) юридик затның урнашкан урыны, шәхси эшмәкәр эшчәнлеген башкару урыны һәм (яки) факттагы эшчәнлек урыны буенча, физик затка карата - тикшерелә торган жир кишәрлегенең факттагы урыны буенча үткәрелә.

3.9. Юридик затларны һәм индивидуаль эшмәкәрләренә тикшерүләрнең еллык планын әзерләгәндә, килештергәндә һәм раслаганда планлы тикшеренүне тикшерү планына, 294-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясында каралган таләпләр һәм тәртип нигезләре исәпкә алына.

3.10. Юридик затларны һәм шәхси эшмәкәрләренә тикшерү планына кертү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) юридик затны, шәхси эшмәкәрне дәүләт теркәвенә алган көннән соң өч ел узгач;

2) юридик затның, индивидуаль эшмәкәрнең соңгы планлы тикшерүен уздыру төмамланган көннән соң өч ел узгач;

3) юридик зат, шәхси эшмәкәр тарафыннан тиешле эшчәнлек өлкәсендә вәкаләтле вәкилгә тапшырылган дәүләт контроле (күзәтчелек) органы тарафыннан, күрсәтелгән хәбәрнамәне тапшыруны таләп итә торган эшләр башкарылган яисә хезмәтләр күрсәтелгән очракта, эшмәкәрлек эшчәнлегенең аерым төрләрен гамэлгә ашыра башлау турында хәбәрнамә нигезендә, гамэлгә ашырыла башлаган көннән алып, өч ел узгач.

Физик затларны еллык тикшерүләр планына кертү өчен түбәндәге нигезләрдән соң өч ел узгач:

1) гражданның жир мөнәсәбәтләре объектына хокукы барлыкка килү (алга таба

- жир кишәрлеге);

2) жир кишәрлегенең соңғы планлы тикшерүен үткөрү тәмамлану.

3.11. Юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата планнан тыш тикшерү үткөрү өчен нигез булып тора:

1) муниципаль хокукий актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм (яисә) таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турында элек бирелгән күрсәтмәне юридик зат, индивидуаль эшмәкәр тарафыннан үтәү срогы тәмамлану;

2) әгәр юридик затның, индивидуаль эшмәкәрнең тиешле планнан тыш тикшерүен үткөрү хокукий статус, махсус рәхсәт (лицензия) бирү, рәхсәт бирү, рәхсәт бирү (килештерү) кагыйдәләре белән каралган булса, муниципаль жир контроле органына юридик заттан, яисә индивидуаль эшмәкәрдән эшчәнлекнең аерым төрләрен яисә башка юридик әһәмиятле гамәлләрне гамәлгә ашыру хокукына рәхсәт (лицензия) алу турында гариза керү;

3) дәүләт күзәтчелеге органының, муниципаль жир контроле органының вазыйфаи затын юридик затлар, индивидуаль эшмәкәрләр белән үзара хезмәттәшлексез контроль чараларының нәтижәләрен анализлау нәтижәләре буенча мотивлаштырылган тапшыру, дәүләт күзәтчелеге органнарына, гражданныр мөрәжәгатьләрен һәм гаризаларын муниципаль контроль органына, шул исәптән индивидуаль эшмәкәрләргә, юридик затларга, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чараларыннан түбәндәге фактлар турында мәгълүмат бирү:

а) Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына, Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей предметларына һәм музей тупланмаларына гражданнырның гомеренә, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә зыян китерү куркынычы барлыкка килү, Россия Федерациясе Архив фондының аеруча кыйммәтле, шул исәптән уникаль, документларына, милли китапханә фонды составына керүче фәнни, мәдәни әһәмияткә ия документларга, шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр янау;

б) гражданныр тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей предметларына һәм музей коллекцияләренә, аеруча кыйммәтле әйберләргә зыян китерү Россия Федерациясе Архив фондының уникаль документларына, Милли китапханә фонды составына керүче аерым тарихи, фәнни, мәдәни әһәмияткә ия, шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүгә ия булган документларга, шулай ук Россия Федерациясе Милли китапханәсе фондының уникаль документларына, шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең барлыкка килүенә ия;

4) прокуратура органнарына алынган материаллар һәм мөрәжәгатьләр буенча законнарының үтәлешенә күзәтчелек итү кысаларында планнан тыш тикшерү үткөрү турында прокурор таләбе.

Физик затларга карата планнан тыш тикшерү түбәндәге очракларда үткөрелә:

1) муниципаль жир контроле органнарына гражданнырның, шул исәптән шәхси эшмәкәрләрнең, юридик затларның, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чараларыннан түбәндәге фактлар турында мөрәжәгатьләр һәм гаризалар керү:

а) гражданнырның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), дәүләт иминлегенә зыян китерү куркынычы, шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр янау;

б) гражданныр тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), дәүләт иминлегенә зыян китерү,

шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу.

3.12. Юридик затларны, индивидуаль эшмәкәрләрне планнан тыш урынга чыгып тикшерү 3.11 пунктының «а» һәм «б» пунктчаларында күрсәтелгән нигезләр буенча, мондый юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча прокуратура органы белән килештерелгәннән соң үткәрелә.

3.13. Муниципаль жир контроле органы юридик затны, шәхси эшмәкәрне планнан тыш урынга чыгып тикшерү үткөрү прокуратурасы органы белән килештерү турында гариза Россия Икътисадый үсеш министрлыгының 2009 елның 30 апрелендәге 141 номерлы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

3.14. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру кысаларында гражданның карата тикшерүләргә документар һәм (яки) күчмә формада үткәрелә, аларның һәрберсен үткөрү срогы 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

Катлаулы һәм (яки) озак вакытлы тикшеренүләр, махсус экспертизалар үткөрү зарурлыгына бәйле аерым очракларда, тикшерүне үткөрүче затларның дәлилләнгән тәкъдимнәре нигезендә, тикшерү срогы муниципаль жир контроле органы житәкчесе (житәкчесе урынбасары) боерыгы (боерыгы) белән, ләкин 20 эш көненнән дә артмаган күләмдә озайтылырга мөмкин.

3.15. Үтүе срогы: юридик затны, кече эшмәкәрлек субъектлары өчен законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, индивидуаль эшмәкәрне күчмә яки документар тикшерүне уздыруның гомуми срогы егерме эш көненнән дә артмый.

Күчмә планлы тикшерүне үткөрүче муниципаль контроль органы вазыйфаи затларының дәлилләнгән тәкъдимнәре нигезендә катлаулы һәм (яисә) озак вакытлы тикшеренүләр, сынаулар, махсус экспертизалар һәм тикшеренүләр үткөрү зарурлыгына бәйле аерым очракларда, күчмә планлы тикшерүне үткөрү вакыты шундый орган житәкчесе тарафыннан озайтылырга мөмкин, ләкин егерме эш көненнән дә артмаган, кече предприятиеләргә карата илле сәгатьтән дә артмаган вакыт эчендә, микропредприятиеләргә карата унбиш сәгатьтән дә артмаган вакыт эчендә озайтылырга мөмкин.

3.16. Планлы тикшерүне уздыру турында юридик затка, шәхси эшмәкәргә, физик затка муниципаль контроль органы боерыкның яисә житәкченең, муниципаль контроль органы житәкчесенең планлы тикшерүне уздыру башлануы турында боерыгының күчмәсән жибәрү юлы белән, юридик затларга һәм индивидуаль эшмәкәрләргә тапшыру һәм (яисә) тапшыру турында хәбәр итеп, заказлы почта юлдамасы белән һәм (яисә) көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланган һәм электрон почта адресы буенча юридик затның, шәхси эшмәкәрнең электрон почтасы адресы буенча жибәрелгән электрон документ ярдәмендә хәбәр ителә, әгәр мондый адрес юридик затларның бердәм дөүләт реестрында, шәхси эшмәкәрләрнең бердәм дөүләт реестрында булса яки элек юридик зат, шәхси эшмәкәр тарафыннан муниципаль контроль органына яки башка мөмкин ысул белән тәкъдим ителгән булса.

Үз-үзен жайга сала торган оешма әгъзаларына планлы тикшерү үткәрелгән очракта, муниципаль жир контроле органы планлаштырылган тикшерү үткәргәндә аның вәкиле катнашу яисә анда катнашу мөмкинлеген тәэмин итү максатларында үз-үзен жайга сала торган оешмага хәбәр итәргә тиеш.

3.17. Планнан тыш күчмә тикшерү үткөрү турында, аны үткөрү нигезләре 3.11 пунктында күрсәтелгән, юридик затка, индивидуаль эшмәкәргә дөүләт контроле (күзәтчелеге) органы, муниципаль контроль органы аны үткөрү башланганчы кимендә егерме дүрт сәгать кала, теләсә нинди мөмкин булган ысул белән, шул исәптән көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланган һәм электрон почта адресы буенча юридик затның, шәхси эшмәкәрнең электрон почтасы аша хәбәр ителә, әгәр мондый адрес юридик затларның бердәм дөүләт реестрында, шәхси эшмәкәрләрнең бердәм дөүләт реестрында яки элек юридик зат, шәхси эшмәкәр тарафыннан дөүләт контроле (күзәтчелеге) органына, муниципаль

контроль органына тәкъдим ителгән булса.

Өлеге пунктның 3 абзацында күрсәтелгән очрактан тыш, планнан тыш тикшерү үткөрү турында муниципаль жир контроле органы гражданга аны уздыра башлаганчы кимендә 24 сәгать кала хәбәр итә.

Граждан жир законнары таләпләрен бозу нәтижәсендә гражданның гомеренә, сәламәтлегенә зыян салынса, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) зыян китерсә, дөүләтнең иминлегенә куркыныч янаса, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килсә яисә килеп чыгарга мөмкин булса, планнан тыш тикшерү үткәрелә башлау турында гражданга алдан хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта планнан тыш тикшерү уздырганда гражданның яисә аның вәкиленең булмавы аны үткөрү өчен каршылык була алмый.

Юридик зат, шәхси эшмәкәр эшчәнлегенә нәтижәсендә гражданның гомеренә, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният ядкарларына), Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей әйберләре һәм музей тупланмаларына, аеруча кыйммәтле, шул исәптән уникаль, Россия Федерациясе Архив фондының уникаль документларына, дөүләтнең милли китапханә фонды составына керүче фәнни, мәдәни әһәмияткә ия документларга зыян килгән, яисә сәбәп булган очракта, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгән яисә барлыкка килергә мөмкин булган очракта, юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә планнан тыш тикшерү үткөрү турында алдан хәбәр итү таләп ителми.

3.18. Жир законнары таләпләренә үтәлешен даими күзәтү жир мөнәсәбәтләре объектларына карата административ тикшерү үткөрү, жирләрдән һәм (яки) жир кишәрлекләреннән файдалану һәм аларны саклау мәсьәләләре буенча дөүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителгән хокукый актларга анализ ясау, шулай ук жир турындагы законнарда каралган башка формаларда башкарыла.

3.19. Тикшерү нәтижәләре буенча муниципаль жир контроле органы вазыйфаи заты тарафыннан Россия Икътисадый үсеш министрлыгының 2009 елның 30 апрелендәге 141 номерлы боерыгы нигезендә билгеләнгән форма буенча акт төзелә.

3.20. Тикшерү акты ике нөсхәдә төмамлаганнан соң ук рәсмиләштерелә, шуларның берсе кушымталарның күчәрмәләре белән бергә, житәкчегә, башка вазыйфаи затка, яисә юридик затның вәкаләтле вәкиленә, индивидуаль эшмәкәргә, аның вәкаләтле вәкиленә, физик затка танышу турында яисә тикшерү акты белән танышудан баш тарту турында имза астында тапшырыла.

Житәкче, башка вазыйфаи зат яисә юридик затның вәкаләтле вәкиле, шәхси эшмәкәр булмаган очракта, шулай ук тикшерелүче зат танышу турында расписка бирергә, яисә тикшерү акты белән танышудан баш тарту очрагында акт тикшерү төмамланган мизгелдән алып биш эш көненнән дә соңга калмыйча, заказлы почта юллагасы белән жиберелә, хат муниципаль жир контроле органында эш итүче тикшерү актының нөсхәсенә беркетелә.

3.21. Юридик зат, индивидуаль эшкуар тарафыннан хокук бозуларны тикшергәндә мәжбүри таләпләр яисә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләр ачыкланган очракта, тикшерү үткәргән муниципаль контроль органының вазыйфаи затлары үз вәкаләтләре чикләрендә түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

1) жир законнары, ачыкланган хокук бозуларга юл куйган затларны жәлеп итү буенча административ чаралар күрү өчен жирләргә саклау һәм файдалану таләпләрен үтәү буенча дөүләт жир күзәтчеләген гәмәлгә ашыручы махсус вәкаләтле дөүләт органына тикшерү материаллары жиберергә;

2) юридик затка, шәхси эшмәкәргә, аларны бетерү срокларын һәм (яки)

кешеләрнең тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарға, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей предметларына һәм музей коллекцияләренә, аеруча кыйммәтле, шул исәптән Россия Федерациясе Архив фондының уникаль документларына, аерым тарихи документларына, тарихи һәм мәдәни мирас объектларына, тарихи һәм мәдәни, Милли китапханә фонды составына керүче фәнни, мәдәни әһәмияткә ия, дөүләт иминлеге, физик һәм юридик затлар мөлкәтенә, дөүләт яисә муниципаль мөлкәткә, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүне кисәтү, шулай ук федераль законнарда каралган башка чаралар;

3) ачыкланган бозуларны бетерүне, аларны кисәтү, гражданның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарға, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне булдырмау, мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә), Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей предметларына һәм музей коллекцияләренә, аеруча кыйммәтле, шул исәптән Россия Федерациясе Архив фондының уникаль документларына, Милли китапханә фонды составына керүче аерым тарихи, фәнни, мәдәни әһәмияткә ия документларга ия булган документлар буенча чаралар күрергә, дөүләт иминлеген тәэмин итү, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүне кисәтү, шулай ук ачыкланган бозуларга юл куйган затларны җаваплылыкка тарту чаралары;

4) җир законнарын бозуны бетерү турындагы күрсәтмәдә билгеләнгән вакытта хокук бозуларны бетерүне тикшереп тору.

Тикшерү барышында Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка җаваплылык каралган физик затлар тарафыннан җир законнары таләпләрен бозу ачыкланган очракта, муниципаль җир контроле органы тикшерү актының күчәрмәсен дөүләт җир күзәтчеләге органына җибәрә.

3.22. Муниципаль җир контроле органы җитәкчесе тарафыннан раслана торган мондый чараларны үткәргә биремнәр нигезендә юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, гражданның белән үзара хезмәттәшлексез контрольдә тоту чараларын 294-ФЗ номерлы Федераль законның 8.3 статьясы нигезендә гамәлгә ашыра.

4. Муниципаль җир контролен гамәлгә ашыручы белгечләрнең хокуклары һәм бурычлары.

4.1. Муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру бурычларын үтәү өчен муниципаль җир контролен үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашыручы муниципаль җир контроле органының вазыйфаи заты түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Россия Федерациясе законнарында һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән төрлө, оешманың һәм объектларның хезмәт таныклығын күрсәткәндә, дөүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, юридик затлар, индивидуаль эшмәкәрләр, гражданның милкәндәге, биләүдәге, файдаланудагы һәм арендадагы җир кишәрлекләрен тикшерергә;

2) тикшерү нәтижәләре буенча җир законнарының үтәлешен тикшерү актларын төзәргә, алар белән җир кишәрлекләренең милкәткәләрен, хужаларын, кулланучыларын, арендаторларын, субарендаторларын мөҗбүри таныштырырга;

3) җирләрнең торышы, алардан файдалану һәм аны саклау турында белешмәләр һәм материаллар, шул исәптән муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру өчен кирәкле җиргә хокукны раслаучы документлар соратып алырга;

4) муниципаль җир контролен гамәлгә ашыруга комачаулаучы гамәлләрне булдырмауда яисә туктатуда, шулай ук җирләрне куллануда гаепле затларны билгеләүдә ярдәм сорап хокук саклау органнарына мөрәҗәгать итәргә;

5) дөүләт хакимияте органнарынан, җирле үзидарә органнарынан, юридик затлардан, шәхси эшмәкәрләрдән җирләрнең торышы, алардан файдалану һәм аны саклау турындагы белешмәләрен һәм материалларны, шул исәптән муниципаль

район территориясендә контрольне гамәлгә ашыру өчен кирәкле жир хокукын таныклаучы документларны (түләү йөкләмәләре, декларацияләр, түләү турында жыелма исәп-хисаплар) соратып алырга;

6) ачыкланган бозуларны бетерү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту буенча чаралар күрү турындагы мәсьәләләрне хәл итү өчен хокук саклау органнарына мөрәжәгать итәргә;

7) тикшерү функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең дәүләт органнарына гаепле затларны административ жаваплылыкка тарту турындагы мәсьәләне карау өчен гамәлдәге законнарны бозу турындагы материалларны жиберергә;

8) Федераль салым хезмәте инспекциясенә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру өчен кирәкле булган сораулар жиберергә һәм теләсә нинди мәгълүматны алырга;

9) жир кишәрлекләренең торышы, алардан файдалану турындагы мәгълүматларны һәм материалларны, шул исәптән жир хокукын таныклаучы документларны, муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру өчен кирәкле документларны түләүсез алырга.

Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыручы муниципаль жир контроле органының вазыйфаи заты контроль чаралары үткәргәндә бурычлы:

1) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукий актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм таләпләрне бозуларны кисәтү, ачыклау һәм булдырмау буенча бирелгән вәкаләтләрне үз вакытында һәм тулы күләмдә үтәү;

2) үткәрелә торган тикшерү Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын, гражданның, юридик затның, индивидуаль эшмәкәрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

3) муниципаль жир контроле органы житәкчесенең, житәкче урынбасарының аны үткөрү турында күрсәтмәсе яисә боерыгы нигезендә тикшерү уздырырга;

4) хезмәт бурычларын үтәгән вакытта гына, хезмәт таныклыкларын күрсәткәндә генә, житәкченең, муниципаль контроль органы житәкчесенең, житәкче урынбасарының күрсәтмәсенең яисә боерыгының күчәрмәсендә һәм 294-ФЗ номерлы Федераль законның 10 статьясындагы 5 өлешендә, 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 5 өлешендә каралган очракта гына, күчмә тикшерүне уздырырга;

5) гражданды, житәкчегә, башка вазыйфаи затка, яисә юридик затның вәкаләтле вәкиленә, шәхси эшмәкәргә, аның вәкаләтле вәкиленә тикшерү үткәргәндә катнашуга һәм тикшерү предметына караган мәсьәләләр буенча аңлатмалар бирергә комачауламаска;

6) тикшерү уздырганда гражданды, житәкчегә, башка вазыйфаи затка яисә юридик затның вәкаләтле вәкиленә, индивидуаль эшмәкәргә, аның вәкаләтле вәкиленә, тикшерү предметына карый торган мәгълүматны һәм документларны тапшырырга;

7) гражданны яисә аның вәкилен, житәкчене, башка вазыйфаи затны яисә юридик затның вәкаләтле вәкилен, индивидуаль эшмәкәрне, аның вәкаләтле вәкилен тикшерү нәтижәләре белән таныштырырга;

8) ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында алынган документлар һәм (яисә) белешмәләр белән гражданны яисә аның вәкилен, житәкчене, башка вазыйфаи затны яисә юридик затның вәкаләтле вәкилен, индивидуаль эшмәкәрне, аның вәкаләтле вәкилен таныштырырга;

9) ачыкланган бозу фактлары буенча күрелә торган чараларны билгеләгәндә күрелә торган закон бозуларның, күрсәтелгән авыр чараларның кеше гомере, сәламәтлеге өчен, хайваннар, үсемлекләр, әйләнә-тирә мохит өчен, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкярләре), Россия Федерациясе Музей фонды составына кертелгән музей

эйберләре һәм музей тупланмаларының, аеруча кыйммәтле, шул исәптән Россия Федерациясе Архив фонды документларының, милли китапханә фонды составына керүче махсус тарихи, фәнни, мәдәни әһәмияткә ия документларның, дәүләт иминлегенә, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү өчен потенциал куркынычы туры килүен исәпкә алырга, шулай ук гражданнарның, шул исәптән шәхси эшкуарларның, юридик затларның законлы мәнфәгатьләрен нигезсез чикләүне булдырмакка;

10) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән төрлө гражданнарга, юридик затларга, индивидуаль эшмәкәрләргә шикәят биргәндә үз гамәлләренә нигезләгән исбатларга;

11) 294-ФЗ номерлы Федераль законда, 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнарында билгеләнгән тикшерү үткөрү срокларын үтәргә;

12) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралмаган гражданнан, юридик заттан, индивидуаль эшмәкәрдән документлар һәм башка белешмәләр таләп итмәскә;

13) гражданның яисә аның вәкиленең, житәкченең, башка вазыйфаи затның яисә юридик затның вәкаләтле вәкиленең, индивидуаль эшкуарның, аның вәкаләтле вәкиленең үтенече буенча күчмә тикшерү үткөрү алдыннан аларны тикшерү үткөрелә торган административ регламент (ул булганда) нигезләмәләре белән таныштырырга;

14) юридик зат, шәхси эшмәкәр булган очракта, исәпкә алу журналында үткөрелгән тикшерү турында язма башкарырга.

5. Муниципаль жир контроле буенча чаралар үткәргәндә жир кишәрлекләре милекчеләренә, жирдән файдаланучыларның, жир биләүчеләренә һәм жир кишәрлекләрен арендаучыларның хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы

5.1. Жир кишәрлекләре милекчеләре, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм жир кишәрлекләрен арендаучылар, я аларның законлы вәкилләре муниципаль жир контроле буенча чаралар үткәргәндә хокуклы:

1) тикшерү үткәргәндә турыдан-туры катнашырга, тикшерү предметына караган мәсьәләләр буенча аңлатмалар бирергә;

2) муниципаль жир контроле органынан, аларның вазыйфаи затларыннан тикшерү предметына керә торган һәм аны бирү 294-ФЗ номерлы Федераль законда, 83-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнарында каралган мәгълүматны алырга;

3) ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында башка дәүләт органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, я шушы документлар һәм (яисә) мәгълүмат булган дәүләт органнарына, яисә жирле үзидарә органнарына караган оешмалардан алынган документлар һәм (яисә) белешмәләр белән танышырга;

4) ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында соратып алына торган документларны һәм (яки) мәгълүматны дәүләт контроле (күзәтчелеге) органына, муниципаль жир контроле органына үз инициативасы буенча тапшырырга;

5) тикшерү нәтиҗәләре белән танышырга һәм тикшерү актында үзенең тикшерү нәтиҗәләре белән танышуы, килешү яки алар белән килешмәве турында кисәтергә, шулай ук муниципаль жир контроле органы вазыйфаи затларының аерым гамәлләре белән танышырга;

6) Россия Федерациясе законнары нигезендә тикшерү үткәргәндә, административ һәм (яисә) суд төртибендә юридик зат, индивидуаль эшмәкәр, граждан хокукларын бозуга китергән вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикәят бирергә;

7) юридик зат, индивидуаль эшмәкәр Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилле, я Россия Федерациясе субъектында эшмәкәрләрнең хокукларын яклау буенча вәкаләтле

вәкилне тикшерүдә катнашуга жәлеп итәргә хокуклы;

8) юридик зат, индивидуаль эшмәкәр һәм гражданин, яки аларның билгеләнгән вәкиле закон белән каралган срокта күрсәтелгән документларны федераль законда һәм Татарстан Республикасы законында билгеләнгән теләсә нинди формада һәм рәвештә тапшырырга хокуклы.

5.2. Жир кишәрлекләре милекчеләре, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм жир кишәрлекләрен арендаучылар муниципаль жир контроле органы таләбе буенча бурычлы:

- муниципаль жир контроле буенча чаралар үткәргәндә үз вәкилләренәң булуын яисә катнашуын тәэмин итәргә;

-жир кишәрлекләренә хокук турында документлар, жирләрне куллану һәм саклау мәсьәләләрен жайга салучы проект-техник һәм башка материаллар тапшырырга;

- күрсәтелгән чараларны үтәгәндә муниципаль жир контроле буенча чараларны оештыруда һәм үткәрүдә ярдәм итәргә.

5.3. Муниципаль жир контроле буенча чаралар үткәргә комачаулаучы затлар, Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

6. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыручы муниципаль жир контроле органы вазыйфаи затларының җаваплылыгы

6.1. Муниципаль жир контроле органы, аның вазыйфаи затлары тиешенчә функцияләренә, хезмәт бурычларын тиешенчә үтәмәгән, тикшерү үткәргәндә хокукка каршы гамәлләр кылган (гамәл кылмаган) очракта Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

6.2. Юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм гражданныр тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү, мәжбүри таләпләрне бозуга китерә торган сәбәпләрне, факторларны һәм шартларны бетерү максатларында, муниципаль жир контроле органы ел саен раслана торган хокук бозуларны профилактикалау программалары нигезендә мәжбүри таләпләрне бозуларны профилактикалау буенча чаралар күрә.

6.3. Муниципаль жир контроле органы тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуларны профилактикалау максатларында:

1) «Интернет» челтәрендәгә рәсми сайтта муниципаль жир контроле предметы булган мәжбүри таләпләрне үз эченә алган норматив хокукый актлар, яисә аларның аерым өлешләре исемлеген, шулай ук тиешле норматив хокукый актлар текстларын урнаштыруны тәэмин итә;

2) мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә хәбәр итүне, шул исәптән мәжбүри таләпләрне үтәү, семинарлар һәм конференцияләр үткәрү, массакуләм мәгълүмат чараларында аңлату эшләре алып бару һәм башка ысуллар белән дә, гамәлгә ашыра. Мәжбүри таләпләр үзгәргән очракта муниципаль жир контроле органы гамәлдәгә актларга кертелгән мәжбүри таләпләрне, аларның гамәлгә керү срокларын һәм тәртибен билгели торган яңа норматив хокукый актларның эчтәлегенә турында комментарийлар, шулай ук мәжбүри таләпләрне гамәлгә кертү һәм үтәүне тәэмин итүгә юнәлдерелгән кирәкле оештыру, техник чаралар үткәрү турында тәкъдимнәр әзерли һәм тарата;

3) муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру тәҗрибәсен гомумиләштерүне һәм «Интернет» челтәрендәгә рәсми сайтларда тиешле гомумиләштерүләренә, шул исәптән мондый бозуларга юл куймас өчен юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм гражданныр тарафыннан кабул ителергә тиешле чараларга карата рекомендацияләр белән мәжбүри таләпләрне бозу очракларын күрсәтеп, даими (елга бер тапкырдан да ким түгел) гомумиләштерүне "Интернет" челтәрендәгә рәсми сайтларда урнаштыруны тәэмин итә;

4) 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында кисәтүләр бирә. Кисәтү кертү тәртибе мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау, юридик зат, шәхси эшқуар тарафыннан мондый кисәтүгә каршы килү һәм аларны карау, РФ Хөкүмәтенең 2017 елның 10 февралендәге 166 номерлы карары белән расланган мондый кисәтүнең үтәлеше турында хәбәрнамә төзү һәм жиберү кагыйдәләре белән билгеләнде.

6.4. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыручы муниципаль жир контроле органының вазыйфаи затлары гамәлдәге законнар нигезендә шәхси җаваплылыкка ия:

- уздырылган тикшерүләр нәтижәләре буенча әзерләнүче һәм (яисә) тапшырыла торган материалларның объективлыгы, дәрәслеге һәм сыйфаты өчен;
- вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйлә хокуксыз гамәлләр кылган өчен;
- вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйлә вәкаләтләрне арттырган өчен.